

የካፒታል ገበያ ምንድን ነው?

‘Capital Market’

Riders
Trading & Manufacturing S.C.
BEYOND INVESTMENT

ሰነደ መዓለ ነዋይ ገብያ

መግቢያ

የኢትዬጲያ ካፒታል ገበያ ባለሰልጣ በአዋጅ ቁጥር 1248/2021 የተለያዬ ተግባራት እና ሰልጣኖች ይዞ የተቋቋመ ሲሆን ከነዚህ ተግባራቶቹ መካከል በዋነኛነት

- በሀገራችን መንግሰት 25% ድርሻ መሰራችነት እየተቋቋመ ያለውን Ethiopian Securities Exchange (ESX) ወይም የኢትዬጵያ የሰነደ ሙዋዓለ ንዋይ ገበያን ጨምሮ ሌሎች ወደፊት በኢትዮጵያዊያንም ሆነ በውጭ ባለሀብቶች ሊቋቋሙ የሚችሉ መገበያያ ገበያዎች(Exchanges)እና

- በየገበያው ውሰጥ አባል ሆነው ገበያውን የሚያሳልጡ አገልግሎት ሰጪዎችን ፍቃድ መሰጠት እና መቆጣጠር ነው።

....ሰነደ መዓለ ነዋይ ገብያ

ለዛሬው ሰለ ገበያዎች (የኢትዬጵያ የሰነደ ሙዋዓለ ንዋይ ገበያ) ምንነት እና አገልግሎቶች እንመልከት:-

በኢትዮጵያ የካፒታል ገበያ ማቋቋሚያ አዋጅ ቁጥር1249/2021 በተሰጠው ትርጓሜ መሰረት

‹‹**የካፒታል ገበያ**›› ወይም ሰነደ ሙዓለ ንዋዮች ገበያ ማለት እንደ አክሲዮን፣ ቦንድ፣ ተዛማጅ ሰነደ ሙዓለ ንዋዮች ወይም እነዚህ ንየመሰሉ የተለያዩ ሰነደሙዓለንዋዮች ግብይት የሚደረግበት ገበያ ነው።

ሰነደ ሙዓለ ንዋዮች ማለት በማንኛውም ሕጋዊመልክ ያላቸው በገንዘባዊ ግብይት በድርጅት ውስጥ የድርሻ ባለቤትነትን የሚያረጋግጡ እናበባለሰልጣኑ ፈቃድ መሠረት የሚተላለፉ (ሊሸጡ የሚችሉ) ናችው (አዋጅ ቁ 1248/2021)

.....ሰነደ መዓለ ነዋይ ገበያ

የሚከተሉትን ሰነዶች ያካትታል

1. በአንድ ድርጅት ሰም የወጡ ወይም የሚወጡ የድርጅት ባለድርሻነትን ወይም የትርፍተካፋይነትን የሚያረጋግጡ አክሲዮኖችን።

2. በአንድ ድርጅት ሰም የፀጡ ወይም የሚወጡ የድርጅት የብድር ሰነደ ሙዓለ ንዋዮች።

3. ብድሮች፣የብድር ሰነዶች፣ እና ሌሎች ወደ ድርጅት ሀብትነት ሊቀየሩ የሚችሉ ሰነዶች።

4. ማንኛውም በመንግሰት እና በመንግሰት የልማት ድርጅቶች፣ ለግብይት የሚወጡ የህዝብ የብድር ሰነደ ሙዓለ ንዋዮች።
5. ማንኛውም ከሰነደ ሙዓለ ንዋይ ጋር የተያያዘ እንደ አማራጭ እና ለወደፊት የሚፈፀም ውል ዓይነቶች መብትን፣ ወይም ተዛማጅ ውል።

Riders
Trading & Manufacturing S.C.
BEYOND INVESTMENT

የገብያዎቹ ደረጃዎችናጥቅሞች

ገበያዎቹ የመጀመሪያ(Primary) እና ሁለተኛ (Secondary)የካፒታል ሽያጭ ደረጃ ይኖራቸዋል

<u>የመጀመሪያ ደረጃ (Primary Market)</u>

- በመጀመሪያ ደረጃ ገበያ የሚካሄደው ግብይት የሰነደ ሙዓለ ንዋይ አውጪዎች በውክልና ሽጭች (Investment Bank/Underwriter) በኩል ድርሻ ለሕዝብ የሚሸጡበት ገበያ ነው።

- በዚህ ገበያ አክሲዮኖች፣ ቦንዶችና ሌሎች በገንዘብ ሊተመኑ የሚችሉ ሰነዶች ለመጀመሪያ.ጊዜ በማውጣት (Intial Public Offering) እና በመሸጥ አዲስ ካፒታል የሚሰበሰቡበት ገበያ ነው።

የገብያዎቹ ደረጃዎችናጥቅሞች

ለምሳሌ፤ አንድ በምሥረታ ላይ የሚገኝ አክሲዮን ማኅበር አክሲዮኖቹን ለሕዝብ ሲሸጥ፣ ና ካፒታሉን ለማሳደግ የወሰነ አክሲዮን ማኅበር አክሲዮኖቹን ለገበያ ሲያቀርብ፣ እንዲሁም አክሲዮን ማኅበር ወይም የመንግሥት የልማት ድርጅት የዕዳ ሰነድ ለሽያጭ ሲያቀርብ ግብይቶቹ በመጀመሪያ ደረጃ ገበያ ይካሄዳሉ።

የሁለተኛ ደረጃ (Secondary Market)

- በመጀመሪያ ደረጃ ገበያ የተደረገው የሰነደ ሙዓለ ንዋዮች ግብይት በሰነደ ሙዓለ ንዋይ ደላላዎች አማካይነት በባለቤትነት ከያዘው ሰው ወደ ሕዝብ የሚሸጥበት መድረክ የሁለተኛ ደረጃ ገበያ ይባላል።

የገቢያዎቹ ደረጃዎችና ጥቅሞች

- ✓ ካፒታል ገበያዎች ከባንክ ቤቶች ውጪ ተጨማሪ የገንዘብ ዝውውር የሚካሄድበት ገበያ ሲሆን በቀላሉ ብራቸውን ይዘው በሚገኙ (Saving) እና ብራቸውን ሰራ ላይ ባዋሉ (Investment) አካላት መካከል አገናኝ ሆኖ የሚሰራ ገበያ (ዘመናዊ ድለላ አይነት) ነው:: በዚህ ገበያ ሰዎች፣ ኩባንያዎች እና መንግሰት ይሳተፉሉ::

- ✓ የካፒታል ገበያ ባደገበት ሃገር አምራች ኩባንያዎች የአክሰዮን እና የብድር ሠነዶችን በመሸጥ የረዥም ጊዜ እና የአደጋ ሥጋት ያለባቸውን ነገር ግን የምርታማነት ባህሪ ያላቸው ፕሮጀክቶች በቀላሉ ፋይናንሰ ማድረግ ይችላሉ ::

- ✓ ለህብረተሰቡ አማራጭ የቁጠባ መንገዶችን በማቅረብ ረገድም ቢሆን የካፒታል ገበያ ጠቃሚ ነው:: የኢኮኖሚውን የፋይናንሰ ቁጠባ ከፍ ያደርገዋል:: ይህም ኢንቨስትመንትን በሃገር ውሰጥ ቁጠባ ፋይናንሰ እንዲሆን በማድረግ በውጭ ፋይናንሰ የሚኖርን ጥገኝነት ይቀንሳል
  .
- ✓ ገበያው የሃገሪቱን የክፍያ ሚዛን በማስተካከል ለማክሮ ኢኮኖሚ መረጋጋት ከፍተኛ አስተዋፅኦ ያደርጋል

Adobe Stock | #551842121

Riders Trading & Manufacturing S.C.
BEYOND INVESTMENT

ሰነደ መዓለ ነዋይ ገብያ ጥቅም

❖ ነገር ግ ን በእኛ አገር በመጀመሪያም ሆነ በሁለተኛ ደረጃ የሚከናወነው የሰነደ ሙዓለ ንዋይ ግብይት የተማከለ ካለመሆኑ ባሻገር፣ በሁለተኛ ደረጃ ግብይት ትክክለኛውን የሰነዶች ዋጋ ማወቅ እንዲሁመም ኢንቨስተሮች በፍለጉት ጊዘዚ ለ ሶስተኛ ወገን ማስተላለፍ የሚቻልበት አግባብ የለም ነበር።

ስለዚህ የነዚህ የካፒታል ገበያዎች መቋቋም

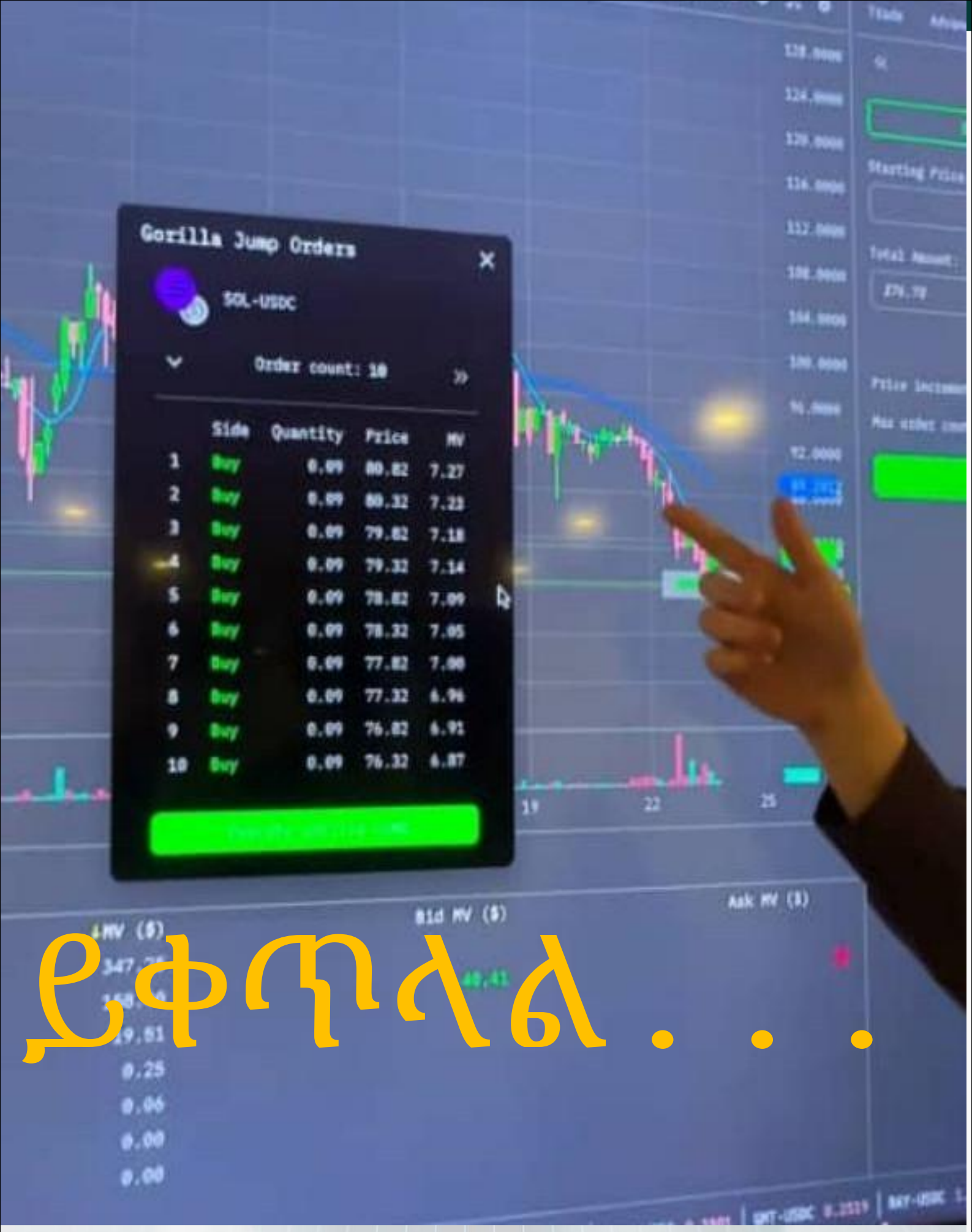
- የሚሸጥ አክሲዮን ያላቸውን ድርጅቶች እና ገንዘብ ያላቸውን አካላት በማገናኘት ሽያጭ እንዲከናወን የማገዝ (ካፒታል ያላሟሉ አክሲዮን ማህበሮች ፣ባንኮች)

- በተለይ ሰዎችም ሆኑ ድርጅቶች ቀድመው የገዟቸውን አክሲዮኖች የትርፋማነት ሁኔታ እያዩ ለ3ኛ ወገን የመሸጥ እድል እንዲኖራቸው

- እንዲሁም በቀላል ካፒታል ተጨማሪ የፈለጉትን ድርጅት አክሲዮን የመግዛት እድልእንዲኖራቸው ማስቻል ነው።

Adobe Stock | #551842121

Riders Trading & Manufacturing S.C.
BEYOND INVESTMENT

ይቀጥላል . . .

Riders
Trading & Manufacturing S.C.
BEYOND INVESTMENT